

Hiroşima, 1945.

Binlerce hayatın değiştii günde...

Kâğıttan Son Turna Kuşu

İllüstrasyon
Natsko Seki



...kaybolan
küçük bir kalp.

KERRY DREWERY

Çeviri: Gizem Şakar



GENÇ TİMAŞ
Gümüş Romanlar | 40

Editör | Merve Okçu
Çeviri | Gizem Şakar
Kapak İllüstrasyon | Natsko Seki
Kapak Uygulama | Esra Burak
İç Tasarım | Nur Kayaalp

1. Baskı | Eylül 2020
Raf | 11+ Roman Öykü
Yayın No | 4911

Uluslararası Seri No
ISBN: 978-605-08-3375-1

TİMAŞ YAYINLARI

Adres | Cağaloğlu, Alemdar Mah. Alayköşkü Cd. No:5
Fatih/İstanbul

Tel | (0212) 511 24 24 | Sertifika No | 45587

E-posta | bilgi@genctimas.com

 genctimas.com  genc_timas
  genctimas



Baskı ve Cilt | Mega Basım
Adres | Cihangir Mah. Güvercin Cad. No:3
Baha İş Merkezi Avcılar / İstanbul
Tel | (0212) 412 17 00 / Sertifika No | 44452

© Kerry Drewery, 2020

© *The Last Paper Crane* orijinal adıyla Bonnier Books UK'nin alt markası Hot Key Books tarafından yayımlanan bu kitabın Türkçe hakları Kalem Ajans aracılığı ile Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne geçmiştir. İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

YAZARIN NOTU

Jedi'nin Dönüşü'nü 1983 senesinde bir arkadaşımın sinemada izledim. Uzun metrajlardan önce kısa filmlerin gösterildiği, aynı zamanda Soğuk Savaş'ın sürdüğü ve nükleer savaş tehdidinin olduğu bir dönemdi. *Jedi'nin Dönüşü*'nden önceki kısa film *infomercial* adı verilen bir tür tanıtımdı ve bir nükleer saldırı anında neler olduğunu gösteriyordu. Tanıtımda saldırı öncesi verilecek uyarı sinyalinin ardından pek çok insanın evlerine, ailelerinin yanına dönmek için yeterli zamanı olmayacağı söyleniyordu.

Bunu duyunca sinemada kalmak istemedim, eve dönmek istedim; bombayı düşünüp annem, babam ve erkek kardeşimin yanında olmak istedim. Buna rağmen sinemadan ayrılmadım, o gece bomba düşmedi ama o korku içimde usulca salınmaya devam etti.

İlerleyen yıllarda David Bischoff'un *WarGames'ini* (Savaş Oyunları) Raymond Briggs'in *When the Wind Blows'unu* (Rüzgâr Estiğinde) okudum, *Threads'i* izledim, Frankie Goes to Hollywood'un *Two Tribes'ini* (İki Kabile) ve Nena'nın 99 *Red Balloons'unu* (99 Kırmızı Balon) dinledim.

Duyduğum korku beni anlamaya zorladı.

Bilgiye ulaşmanın o denli kolay olmadığı internet öncesi dönemde Hiroşima hakkında ne bulabildiysem okudum.

Soğuk Savaş sona erdi, ben ergenliğe girdim, işler değişti ama o korkunun hatırası beni terk etmedi.

Birkaç yıl ileri sardığımızda ise artık daha fazla ülke de nükleer silah var ve daha fazla ülke silah geliştirmeye uğraşıyor. Siyasi manzaranın değişmeye başladığı ve aynı tehdidin ufukta tekrar belirdiği bir dönemde Hiroşima'dan sağ kurtulan biri hakkında bir makalaya denk geldim. Makalede bir kitap öneriliyordu: John Hersey'nin Hiroşima'sı. O kitabı sipariş ettim, bir çırpıda okudum ve ağladım.

Hiroşima'da olup biteni anladığımı sanmıştım ama meğerse yanından dahi geçememişim. Kitabı okumaları için başkalarına verip yüzümü internete ve daha fazla kitaba, belgeye, filme döndüm... Her şeyi bilmek istiyordum, her şeyi anlamak istiyordum.

Geçmişe tekrar baktım ve mevcut tehdidi araştırdım. Olan bitenden ne öğrenmiştik? Aynı şey tekrar olabilir miydi? Geçen zaman acıyı susturmuş muydu? Unutuyor muyduk?

Hiroşima geçen zamana aldırmadan tarih içinde hatırlanması gereken bir andı ama zaman onu hafızalarımızdan siliyor muydu?

Bir yazar olarak bunu keşfetmek istedim. Kimin neyi, neden yaptığını, tüm o keşkeleri ve belkileri tahlil etmek istemedim. Beni ilgilendiren; insanlar, insan hikâyeleri, hayatta kalanlar, kaybolan hayatlar, sevgiler, elden giden gelecekler, pişmanlıklar, üzüntüler ve suçluluklardı. Korkuydu.

Bunları araştırmak kalbimi kırdı.

Ben Japon değilim. Bu felaketi yaşamadım. Olayı yaşayan hiç kimseyle tanışmadım.

Ancak bu hikâyenin öylece geçip gitmesine izin veremedim. Hikâyelerin yalnızca orada olan insanlar tarafından anlatılması durumunda, olan biten her şeyin usul usul zamanda ve hafızalarımızda kaybolacağını düşünmeye devam ettim. Bazı şeyler boşverilemeyecek kadar önemli; onları asla unutmamalıyız. Unutulması durumunda herkesin kaybedecek çok şeyi var.

Korku herhangi bir on yıllık döneme, cinsiyete, ülkeye ya da kültüre özgü değil.

Keza suçluluk duygusu da.

Ya da sevgi.

Kâğıttan Son Turna Kuşu tüm bu saydıklarım hakkında.

Kerry Drewery

Hepimiz

hikâyelerden
meydana geliyoruz.

Ben,

annem,
Büyükanem.
Arkadaşlarım.

Hatta sen,

Büyükbaba.

Bilhassa sen,

Büyükbaba Ichiro.

Eskiden hikâyelerimizin

hayatlarımız gibi
doğrusal olduğunu zannederdim
ama yanılmışım.

Hikâyelerimiz,

Çember içinde çembermiş

Üst üste binen,

Bir araya gelen

Hayatımız boyunca

usul usul salınıyorlar.

Ama çoğunlukla

siliniyorlar hafızamızdan.

Senin hikâyende Büyükbaba,

unutulurdu.

Kaybolurdu.

Ama kaydettik biz onu,

sen ve ben,

her daim

usul usul

salınsın diye

BİRİNCİ KISIM

Japonya, 2018



Parmaklarım çatlamış sırtlarında geziniyor.

Silinmeye yüz tutmuş kelimeler.

Sararmış sayfalar.

"Hangisi?" diye soruyorum.

"Sen seç Mizuki," diye mırıldanıyor büyükbabam.

Suratsızlığı sesine yansıyor.

Yukarı bakıyorum.

Sırı sıra raflara dizilmiş

sıra sıra kitaplar.

Raflar kitapların ağırlığından

eğilerek gülümsemiş

"Kitaplar sihirlidir," diyorum usulca.

"Bana bunu sen söylemiştin," diye fısıldıyorum.

Arkamdan, yatağından bu söylediğimle alay ediyor.

"Çocuklara söylenen saçmalıklar işte."

İç çekiyorum.

Onun büyükannem ölmeden önceki

hâlini özlüyorum.

O neşesini.

Gülümemesini.

Merak duygusunu.

"Ama... hikâyeler," diyecek oluyorum.

"Kelimelerden ibarettir," diyor, "daha fazlası değil."

Şaşkınlıkla arkamı dönüyorum.

"Beni yalnız bırak," diyor. Sesi çatallaşıyor.

"Ama-"

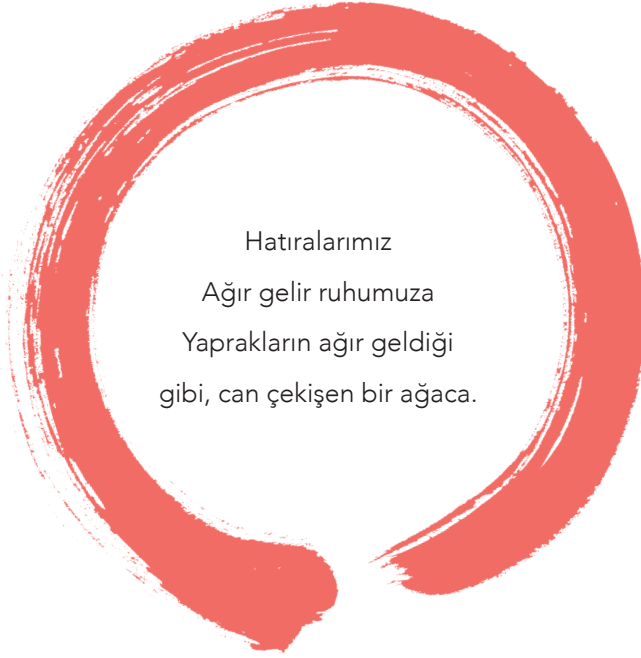
"Git!" diye bağıyor.

Raftan bir kitap kapıp

kapıyı

arkamdan

çarpıp çıkıyorum.



Hatıralarımız
Ağır gelir ruhumuza
Yaprakların ağır geldiği
gibi, can çekişen bir ağaca.

Büyükbabamın odasından aldığım kitap masanın üzerin-
de duruyor.

Elim kabartma harflerin üzerinde geziniyor.

Kitabın içindeki karakterler ellerini çırpıyorlar.

Ayaklarını pat pat yere vuruyorlar.

Sabırsızlıkla iç çekiyorlar.

“Yakında bana hikâyenizi anlatabileceksiniz,”
diyorum onlara.

“O artık kitap okumuyor,
ama ben sizi özgür bırakacağım.”

Ben daha küçükken

Büyükbabam bana kitap okurdu.

Yatağında otururdu. Sesi odayı doldururdu.

Eli kelimelerle birlikte havada süzülürdü.

Sesi duygu yüklü bir kıvraklığa bürünürdü.

Uykudan önce kitap

okunacak yaşı geçtiğimde bile

kitapları paylaşmaya

hikâyeler hakkında
konuşmaya,
tartışmaya,
heyecan duymaya devam ettik.
Hikâyeler hep vardı.

Ama artık yoklar.

Büyükannemin ölümü
onda bir şeyi değiştirdi.
Onu özlüyorum, fark ettim ki
eskiden olduğu kişiyi özlüyorum.

Annem çay koyuyor.

"Bugün ne yapacaksın?"

Yoğurdumu yiyip

"Kütüphaneye gideceğim," diye cevap veriyorum.

"Ders çalışmaya."

Parmakları çay fincanını kavriyor.

"Dersini burada çalışamaz mısın?"

Dört kelime binlercesini saklıyor.

Kapı açılıyor.

Büyükbabam giriyor içeri.

"Ne de güzel bir gündeğumu," diyor.

Gülümsüyor.

Günü güzel mi geçiyor?

Yoksa sadece sabahı mı?

Bunu zaman gösterecek.

Annem kaşlarını çatıyor.

Yüzü endişeyle kaplandı.

"Sen evde kalabilir misin Mizuki? İşe gitmem gerek."

"Benim yüzümden evde kalma," diyor Büyükbabam.

"Çok iyiyim. Yalnız kalabilirim."

Hiçbir şey demiyoruz.

İkimiz de susuyoruz.

Söylediğı sözlerin dakikalarca, saatlerce

beynimizi kemireceğini biliyoruz.

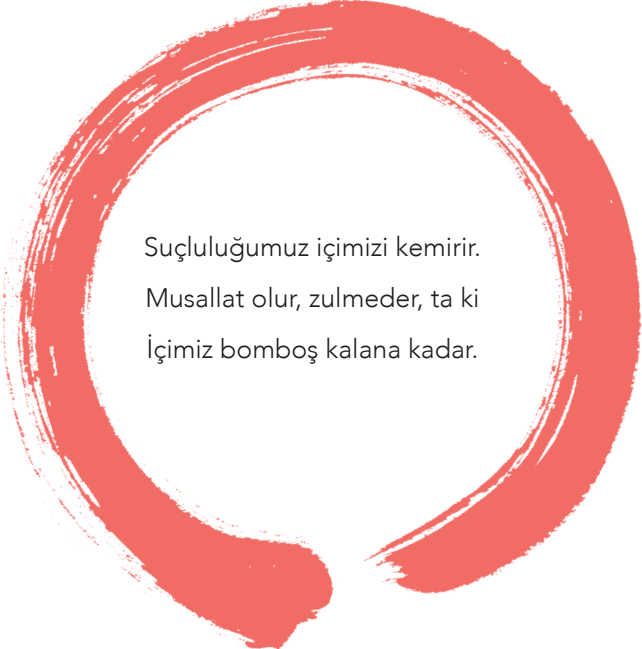
Anneme bakıyorum.

Kırışıklıkları olmayan annem
nereye gitti?

Tamam dercesine başımı sallıyorum.

Derin bir oh çekiyor.

Gülümsemesi kalbimi ısıtıyor.



Sululuğumuz iimizi kemirir.
Musallat olur, zulmeder, ta ki
İimiz bomboğ kalana kadar.

Ön kapı kapanıp

çit örtölüp

saatin akreple yelkovanı ilerledikçe

Büyükbabamın yüzü düşüyor.

Geçmişin gölgeleri

Ruhunu ele geçiriyor.

Kafasının içinde neler dönüyor

onu bu denli sarsan?

Bana

bisikletime binmeyi

öğreten bu adamı

boğan da ne?

Caz dansı öğrenmeye çalışan

Büyükanneme takılan,

ardından kendi de

öğrenmeye çalışan.

Bulutsuz bir gece
gökyüzündeki yıldızları
göstermek için
beni yatağımdan kaldıran.

Arkadaşlarıyla
satranç oynayan.
Her sene
reçel yapan.

Bir zamanlar her gün
gülümseyen,
kahkaha atan
dolu dolu yaşayan.

O adamı
özlüyorum.

Masanın üzerindeki

kitabı karıştırıyor.

Avucu kitabın çatlamış sırtına hafifçe dokunuyor.

"Artık sihir mihir yok," diyor.

"Ben kötü biriyim," diyor.

Ve çekip gidiyor.

Mutfaktan çıkıp

koridoru geçip

yatak odasına doğru.

Peşinden gidiyorum.

Raflarındaki kitaplar nefeslerini tutmuşlar.

Nasıl bir sırra vakıflar?

Uykusunda onların da duyabildiği

ne fısıldıyor acaba?

Kitapların ağırlığından

gölümseme şeklini almış raf

somurtuyor şu an.

Sırtı bana dönük.

"Ben korkunç bir şey yaptım Mizuki.

Artık bunu daha fazla içimde saklayamıyorum.

"Büyükannen anladı."

Kolunun tekini kaldırıp

yumruğuyla

göğsüne vuruyor.

"O

bu acıyı

anladı.

Bu

suçluluk duygusunu."

"Ona katlanmamda,

onu taşımamda,

bana yardım etti."

"Artık hatırlayan bir ben

kaldım.

Ama ben de yaşılandım ve yakında...

Öleceğim.

Ondan sonra da..."

Kolunu havaya kaldırıyor.

Elini yumruk yapıyor.

Derken parmaklarını kocaman açıyor.

Elinin bu hareketiyle

bir patlamayı taklit ediyor.

"Onun hatırası bile

yeryüzünden

silinmiş olacak."

Hüznü,

mutsuzluğu,

hüsranı

öyle somut ki.

"Anlamıyorum," diyorum.

"Büyükannemi mi kastediyorsun?

Ben onu hiç unutmayacağım ki.

Hep hatırlayacağım."

Hayır dercesine kafasını sallıyor ve

yere çömeliyor.

Dizleri çatırdıyor,

yatağın altından bir kutu çıkarıyor.

"Ne yaptığımı bilmiyorsun," diyor.

"Ama sana anlatmak zorundayım.

Daha genç birinin

bilmesi gerek."

Kutunun içinden bir kitap çıkarıyor.

O güne kadar gördüğüm kitaplardan da eski.

Kapağının rengi solmuş,

cildi çatlamış.

Hatta hiç sayfası kalmamış.

Kitabı açıyor.

Yanılmışım.

Tek bir sayfası duruyor.

O sayfayı koparıyor.

Katlıyor.

Önce bir yüzünü, sonra diğerini.

Sonra yine aynı yüzünü.

Karmakarışık bir iş.

Aynı zamanda kusursuz.

Bin kez, hatta daha çok kez tekrarladığı hareketler.

"Önce beni bir dinle," diyor.

"Sonra yargıla,

İster nefret et,

ister sev.

İster affet,

ister kına.

Ama önce...

Dinle."

Rafın üzerine

kâğıttan, muhteşem

bir turna kuşu

koyuyor.

"Ve daima

hatırla."



İKİNCİ BÖLÜM
6 Ağustos 1945

BÜYÜKBABAMIN HİKÂYESİ

On sekizinci yaş günümde sadece birkaç gün önce olduğunu hatırlıyorum. Arkadaşım Hiro'nun evinde yerde uzanmış kitap okuyorum. Yorgunum. Dün gece oldukça uzundu; hava saldırısını bildiren sirenler annemle beni uykumuzdan uyandırıp durdu. O güne dek o kadar çok soluğu ortak sığınakta aldık ki yolumuzu uykumuzda dahi bulabilirdik. Ancak düşman uçakları sık geçmesine rağmen şehrimiz *Hiroşima*'ya henüz hiç bomba atılmamıştı.

Bu sabah tehlike geçti alarmı çaldı, annem işe gitti ve ben de savaş seferberliğinin olmadığı nadir günlerden birinin tadını çıkarmaya koyuldum. Uçak fabrikasında çalışmak yerine okuyacağım bir kitabım var ve en iyi arkadaşım-la vakit geçireceğim bir gün önümde uzanıyor.

Ben kitabımın dördüncü bölümüne başlarken Hiro elimle bir fincan oolong çayı tutuşturuyor.

Sabah kız kardeşi Keiko'yu okula göttürdü; normalde o yolculuğu beraber yapıyoruz. Odanın içinde gezinip kız kardeşinin ardında bıraktığı oyuncakları toplarken “Bu kitabı ancak son ömrünün sonunda bitireceksin Ichiro,” diye espri yapıyor.

O kitap Genji'nin Hikâyesi.

Sayfaların arasında hızla geziniyor ve babamın savaşa gitmeden hemen önce bana onu verdiği zamanı hatırlıyorum...



...“Dünyanın ilk romanı,” demişti dört cildini ellerime tututuştururken.

“Çok kalınmış,” demiştim.

“O hâlde ben uzaktayken zihninin bunlarla meşgul olur,” diye cevap vermişti. “Hepsini okuyacağına söz ver. Sevgi ve suçluluk duygusu hakkında muhteşem bir hikâyedir. Çok şey öğreneceksin.”

“Söz veriyorum,” demiştim.

Ben sayfalar arasında gezinirken babamın dudaklarında o güne kadar hiç görmediğim bir gülümseme olduğuunu hatırlıyorum. Bana doğru eğildiğinde aldığım sabun, şampuan ve tütün kokusu uzun zamandır o denli yakın olmadığımızı hatırlatmıştı.

“Kitaplar sihirlidir,” diye fısıldamıştı kulağıma. “Kelimeleri okumak o sihri etrafa saçar.”

Oysa onunla göz göze gelmek için başımı kaldırdığımda sanki hiç orada bulunmamış ve hiç konuşmamışız gibi hızla uzaklaşmıştı.

“Eğer istersen ciltleri birbirine yapıştır,” demişti omzunun üzerinden. “Ciltlerden birini kaybetmen çok acı olur.”

Dediğini yaptım ve kitapları gittiğim her yere kolumun altında götürdüm, fırsat buldukça okudum, babamın sihirli fısıltılarına kulak verdim...



Hiro odanın içinde dolanıp duruyor ve sepet dolusu çamaşırını yere bırakıyor. Babası savaşa gitmiş bir delikanlı olduğu için yapması gereken bir sürü ev işi var. “Şu senin devasa kitabın kaç sayfa?” diye soruyor.

Kitabın son sayfasını açıp sayfa numarasına bakıyorum.

“Bin dokuz yüz doksan dokuz,” diye cevap veriyorum.

Kitap okumakla pek alakası olmadığı için umutsuzca kafasını sallıyor.

Bir sayfayı çeviriyorum. “Önemli olan sona ulaşmak değil,” diyorum, “yolculuğun kendisi.”

Çayımдан bir yudum alıp kelimelere dönüyorum. Düz yazı, pencerenin dışındaki gün, mavi gökyüzü ve sarı gün ışığı kadar güzel olsa da düşüncelerim çalışmaya giden an-

neme, savaştaki babama ve acaba benim ne zaman ülkem için savaşım İmparator'a hizmet etme imkânına sahip olacağım sorusuna kayıyor.

Belli belirsiz Hiro'nun pencereye doğru ilerlediğini görüyorum.

"B-29 bombardıman uçağı," diyor. "Ama yalnızca bir tane."

Her şeyin öncesinde diyebileceğim o anda parmağımı kitabımın 348. sayfasında, okuyacağım son kelimenin üzerine koyup Amerikan uçağının belirgin ve tanıdık gürültüsünü dinliyorum.

Hiro başını bana çevirip "Şurada bir şey..." diye söze başlıyor.

Cümlesini tamamlayamadan her şey beyaza bulanıyor.

Güneşten bir örtü.

Bir ışık parıltısı.

Daha önce gördüğüm
her şeyden daha parlak.

Öyle geniş ki, görüş açımı öyle
dolduruyor ki kör olmuş gibiyim.

Bilincim yerinde mi?
diye soruyorum kendime

Ölüyor muyum? Yoksa
çoktan öldüm mü?

Cennette miyim?

Gözlerim...yanıyor...
boğazım...başım...

Sanki derime iğneler batıyor...
Ah, uyuşmuş gibiyim.

Havadayım.

Sanki hiçbir ağırlığım
yok.

Sanki patlayan bir havai
fişegin içindeyim.

Süzüldüğüm hava öyle sıcak
ki nefes alamıyorum.

"Gambare! – Cesaretini kaybetme!"
denildiğini duyuyorum.

Bunu Hiro mu söyledi?
diye düşünüyorum.

Yoksa imdadıma yetişen biri mi?
Yoksa ben miydim?

O parıltı ancak bir saniye sürüyor.
'Sonrası' başlamak üzere.



Uyanınca aklıma şu basit fikir geliyor: Acaba hayatta mıyım yoksa öldüm mü?

Işık yok oldu.

Güneş yok oldu.

Tüm sesler silindi gitti.

Sağır mı oldum?

Nefes almak neden bu kadar zor? Hava niçin ciğerlerimi yakıyor?

Panik hâlindeki düşüncelerim kafamın içinde kavanoza kapatılmış eşekarıları gibi vızıldıyorlar.

Gözlerimi kırıştırıyorum; griden başka şey göremiyorum.

“Moloz mu?” diye düşünüyorum. “Tuğla mı onlar?”

Öksürüyorum.

Sırt üstü uzanmış gökyüzüne bakıyorum ama göğün mavisi bile gitmiş, hatta güneşin sarısı da. Sanki yeryüzünün kendisi de yok olup gitmiş, ardında gri bir boşluktan başka şey bırakmamış.

Her yer gri. Yoğun, yekpare, dört tarafı saran bir gri.

Hareket etmelisin, diyorum kendime. Dışarıya, güvenli bir yere gitmelisin. Hiro'yu bulmalısın.